

Nr 145.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående ökade lokaler för länsstyrelsen i Hallands län; given Stockholms slott den 1 mars 1935.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Henning Leo.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 1 mars 1935.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden UNDÉN, SCHLYTER, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, VENNERSTRÖM, LEO, ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Departementschefen, statsrådet Leo anför:

Länsstyrelsens i Hallands län lokaler äro inrymda i Halmstads slott. Förutom ämbetsrum för landshövdingen, sessionssal och arkivlokaler disponerar länsstyrelsen i slottet för landskansliets räkning nio tjänsterum om tillhoppa 194 kvadratmeter och för landskontoret sex rum om sammanlagt 143 kvadratmeter. Landskansliets lokaler äro i vissa hänseenden otillfredsställande, särskilt beträffande automobilavdelningen, för vilken disponeras allenast ett mindre rum, där som regel fyra personer hava sin arbetsplats. Även i kanslirummet

Bihang till riksdagens protokoll 1935. 1 saml. Nr 145.

är utrymmet hårt utnyttjat. För vägingenjören och landsfogden förhyras lokaler utom slottet.

Statens organisationsnämnd upptog i sitt betänkande av år 1932 med plan för statens byggnadsverksamhet under närmast kommande tioårsperiod till behandling jämväl förevarande lokalfråga. Nämnden meddelade att, enligt vad länsstyrelsen framhållit, de mest trängande lokalbehoven hänförde sig till automobilavdelningen, som behövde ytterligare ett rum, samt till anskaffande av ännu ett rum för den i kanslirummet placerade personalen, samt att nämnden i anledning därav låtit undersöka möjligheterna att inreda tjänstelokaler i den del av slottets norra länga, som disponerades till tvättstuga och till bostad för gårdskarlar. Ett därvid av länsarkitekten E. Friberger preliminärt uppgjort förslag innebure i huvudsak följande:

För automobilavdelningen skulle inredas två smärre rum i den del av längan, som låge närmast sessionssalen. Till sessionssalen skulle en dörr upptagas. Den nuvarande gårdskarlbostaden skulle omändras till två tjänsterum för vägingenjörsepeditionen. På vinden ovanför automobilavdelningens rum skulle ytterligare ett tjänsterum inredas. De utrymmen, som enligt detta förslag skulle utvinnas, utgjorde sammanlagt 104 kvadratmeter nyttig golvyta, därav 31 kvadratmeter för automobilavdelningen, 52 kvadratmeter för vägingenjören samt 21 kvadratmeter i nyssnämnda vindsrum.

Sedan *länsstyrelsen* erhållit tillfälle att taga del av detta förslag, hade länsstyrelsen i skrivelse till organisationsnämnden den 20 april 1932 anfört i huvudsak följande:

Länsstyrelsen hade icke något att erinra mot förslaget, i vad det avsåge automobilavdelningen. Vägingenjörsepeditionen skulle enligt förslaget erhålla mindre nyttig golvyta än som för närvarande för ändamålet förhyrdes. Då det syntes antagligt, att arbetet å vägingenjörskontoret komme att växa och kräva ökad personal, vore denna minskning i lokalutrymmet högst betänkelig, helst inga utvidgningsmöjligheter funnes. Under det att den nuvarande lokalen vore särdeles ljus och lämplig för ritarbete, syntes det högst ovisst, huruvida de föreslagna rummen skulle i detta avseende bliva fullt bra.

Då den till vägingenjörsepedition föreslagna lägenheten disponerades av gårdskarlen såsom fri bostad, vore det uppenbarligen nödvändigt att, därest förslaget genomfördes, annan bostad inom slottscomplexet bereddes honom. I norra längans övre våning funnes nu två bostadslägenheter för expeditionsvakter, officiellt upptagande två rum och kök men i verkligheten omfattande vardera ytterligare ett rum. Hyran för vardera lägenheten vore 300 kronor utan värme. Det vore uppenbart att, därest den ena av dessa expeditionsvakter skulle fråntagas denna bostadsförmån, han skulle bliva nödsakad att för motsvarande bostad ute i staden erlægga avsevärt högre hyra. Någon annan möjlighet att bereda gårdskarlen bostad kunde ej anses förefinnas. Länsstyrelsen uttalade därför som sin åsikt, att lösandet av frågan om lokal för vägingenjörsepeditionen borde tillsvidare anstå.

Med anledning av vad länsstyrelsen sålunda anfört uttalade *statens organisationsnämnd* i fortsättningen:

Organisationsnämnden kunde för sin del icke omfatta de synpunkter, varåt länsstyrelsen givit uttryck med avseende å bostäderna för gårdskarlen och expeditionsvakterna. De befattningshavare, som erhöle bostäder i statens hus,

borde hava att därför erlægga sådan hyra, att bostadsinnehavet icke framstode såsom någon direkt ekonomisk förmån, innebärande ett lönetillskott, som icke avsetts och som gent emot andra statliga tjänstemän i motsvarande ställning måste framstå som en orättvisa. Ej heller borde staten vidtaga åtgärder för beredande av tjänstebostäder åt andra eller flera befattningshavare än som kunde anses nödvändigt för vakthållning och dylikt. Att för ändamål av sistnämnda slag det skulle vara nödvändigt, att två expeditionsvakter och en gårdskarl hade bostäder inom slottet, förefölle nämnden uteslutet. Nämnden ville sålunda hålla före, att ur den nu behandlade synpunkten de av länsstyrelsen framställda anmärkningarna icke vore bärande.

På grund av länsstyrelsens erinringar i övrigt hade Fribergers förslag omarbetats på sätt framginge av förslagsritningar, dagtecknade den 7 maj 1932. De huvudsakligaste ändringarna vore följande. Det förenämnda vindsrummet utvidgades till 30 kvadratmeter genom att till detsamma lades ett i den ena expeditionsvaktsbostaden ingående rum, som egentligen icke hörde till bostaden. Vindsrummet, som erhöle ljus från två håll, apterades till ritrum åt vägvingenjören. Till detta rum anordnades en trappa från den för vägvingenjörsexpeditionen och automobilavdelningen gemensamma tamburen, vilken jämte ingången skulle flyttas cirka 2.5 meter västerut. Genom sistnämnda anordning ökades automobilavdelningens utrymmen till 42 kvadratmeter, medan för vägvingenjören och dennes biträde å nedre botten erhöles två rum om respektive 16 och 15 kvadratmeter, bägge med egen ingång från tamburen. Det sammanlagda utrymmet för vägvingenjörsexpeditionen skulle sålunda komma att uppgå till 65 kvadratmeter, utgörande 6 kvadratmeter mera än vad som för närvarande disponerades.

Det förstnämnda preliminära förslaget hade kostnadsberäknats till 35,000 kronor. För det senare, inom byggnadsstyrelsens utredningsbyrå upprättade förslaget syntes kostnaderna ställa sig något lägre, men på grund av ovisshet beträffande bjälklagens beskaffenhet m. m. borde man räkna med samma belopp.

Organisationsnämnden ansåg en utvidgning av länsstyrelsens lokaler böra äga rum i enlighet med det inom byggnadsstyrelsen uppgjorda förslaget och komma till utförande under budgetåret 1937/1938.

Byggnadsstyrelsen avgav utlåtande i ärendet den 25 januari 1933. Styrelsen meddelade därvid, att det av organisationsnämnden förordade förslaget på det sätt kompletterats, att en ny klosett skulle anordnas intill expeditionsvaktsbostaden i våningen en trappa upp i stället för den nuvarande, som måste borttagas vid anordnande enligt förslaget av ritrum för vägvingenjören, samt ett utrymme i källarens sydöstra hörn inredas till tvättstuga i ersättning för den nu befintliga, vilken skulle tagas i anspråk för beredande av lokaler åt automobilavdelningen.

Kostnaderna för nu föreslagna arbeten beräknades på följande sätt:

	Kronor	Kronor
Byggnadsarbeten:		
Vägvingenjör och bilavdelning	16,500	
Anordnande av tvättstuga	3,300	
Anordnande av w.-c. i vaktmästarbostad	1,200	21,000
Värme-, vatten- och sanitära installationer		4,800
Elektriska belysningsledningar		1,200
Tillsyn och oförutsedda utgifter		3,000
	Summa kronor	30,000

I ett till byggnadsstyrelsen avgivet yttrande över det sålunda omarbetade förslaget vitsordade *länsstyrelsen* tillräckligheten av de nya lokalerna, varjämte länsstyrelsen emellertid framhöll att, då vägingenjörrens nu i staden förhyrda lokal vore rymlig och bra, något trängande behov icke förefunnes att nedlägga kostnader på anordnande av vägingenjörsexpedition i slottet. Länsstyrelsen vidhölle tidigare intagen ståndpunkt och förordade allenast att automobilavdelningen nu bereddes nya lokaler enligt Fribergers förslag.

Med anledning av vad sålunda anförts framhöll *byggnadsstyrelsen* i utlåtandet, att det givetvis måste anses vara fördelaktigt, att vägingenjören liksom tidigare skett på andra håll erhöle tjänstelokaler i direkt anslutning till länsstyrelsens övriga lokaler, i synnerhet som detta droge en jämförelsevis obetydlig kostnad. Genomförandet av det omarbetade förslaget skulle draga en kostnad av 30,000 kronor, under det att, därest arbetena för anordnande av nya lokaler för vägingenjören uteslötes, kostnaderna skulle nedbringas med 8,000 kronor. De för vägingenjören nu förhyrda lokalerna betingade en årlig hyra av 1,000 kronor. Byggnadsstyrelsen, som för övrigt anslöte sig till vad organisationsnämnden i frågan anförde, funne sig därför böra förorda genomförandet av det större förslaget.

Under återopande av det anförda tillstyrkte byggnadsstyrelsen avlåtande av proposition till riksdagen om anvisande av 30,000 kronor för utförande, i enlighet med förenämnda inom byggnadsstyrelsen upprättade, omarbetade förslag, av ifrågavarande ombyggnadsarbeten.

Riksantikvarien förklarade sig i yttrande till byggnadsstyrelsen den 24 januari 1933 ur antikvarisk synpunkt icke hava något att i ärendet erinra.

I anslutning till den sålunda förebragta utredningen föreslog Kungl. Maj:t i proposition nr 95, punkt 1, 1933 års riksdag att till ökade lokaler för länsstyrelsen i Hallands län för budgetåret 1933/1934 under sjätte huvudtiteln anvisa ett extra reservationsanslag av 30,000 kronor.

Sedan riksdagen i skrivelse den 5 maj 1933, nr 6, under punkt 34 anmält, att riksdagen bifallit Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag, bemyndigade Kungl. Maj:t den 19 maj 1933 byggnadsstyrelsen att i samråd med riksantikvarien låta utföra de i statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden den 10 februari 1933 (proposition nr 95) förordade arbetena för beredande av ökade lokaler för länsstyrelsen i Hallands län ävensom att taga i anspråk det för ändamålet anvisade anslaget.

I skrivelse den 13 februari 1935 har nu *byggnadsstyrelsen* gjort framställning om anvisande av ytterligare medel för här ifrågavarande ändamål.

Byggnadsstyrelsen har därvid till en början meddelat, att den långvariga konflikten inom byggnadsfacket kom hindrande i vägen för igångsättandet av arbetena under år 1933. Då byggnadsstyrelsen sedermera vid konflikternas slut på våren 1934 var beredd att införskaffa anbud å arbetena och igångsätta desamma, hade landshövdingen i länet vid ett personligt besök i byggnadsstyrelsen den 19 mars 1934 gjort framställning om att med åtgärder i

sådant syfte måtte tillsvidare få anstå, då förberedande undersökningar påbörjats inom länsstyrelsen rörande en viss behöflig utvidgning av byggnadsprogrammet. Sedermera hade länsarkitekten Friberger i samråd med länsstyrelsen uppgjort förslag till dylik utvidgning, vilket förslag Friberger med skrivelse den 8 februari 1935 översänt till byggnadsstyrelsen.

Förslaget, som är framställt å vid styrelsens skrivelse fogade, den 18 januari 1935 dagtecknade ritningar, innebär i huvudsak följande avvikelser från det tidigare förslaget:

1) I de i slottets bottenvåning öster om porten belägna utrymmen, vilka i det tidigare förslaget disponerats för vägingenjören, skulle anordnas en lokal om två rum för *landsfogden*, för vilkens räkning lokal nu förhyrdes ute i staden. Det välvda rummet vid porten skulle restaureras och avses för uppställning av cyklar.

2) *Automobilavdelningen* skulle bibehållas i huvudsaklig överensstämmelse med det förra förslaget och alltså inredas i de bottenvåningens lokaler, som låge närmast östra slottsflygeln. Den tidigare föreslagna trappan skulle icke komma till utförande utan ersättas med en ny trappa i utrymmet närmast väster om tornet.

3) *Vägingenjören* och dennes biträden skulle erhålla lokaler i våningen 1 trappa upp jämte ett tornrum 2 trappor upp. Lokalen skulle bestå av 1 rum för vägingenjören, 1 rum för biträdande vägingenjören, 3 ritrum och 1 arkivrum samt behöfliga kapprum och toaletter.

4) Intill vägingenjörens lokaler skulle anordnas lokaler för en *biträdande länsarkitekt*, vilka lokaler skulle omfatta 1 rum för biträdande länsarkitekten, 1 rum för skrivbiträde, 1 ritningsförråd samt kapprum. Gemensamma toaletter skulle anordnas för vägingenjörens och biträdande länsarkitektens lokaler.

5) För beredande av lokalerna för vägingenjören och biträdande länsarkitekten hade måst tagas i anspråk bland annat två mindre bostadslägenheter i våningen 1 trappa upp. För gårdskarlen, som nu disponerade en av dessa bostäder, skulle enligt det nya förslaget i stället inredas en bostad om 2 rum och kök i de för närvarande till landshövdingens våning hörande, i bottenvåningen väster om porten belägna två betjäntrum jämte förrum. Såsom viss ersättning härför skulle en mindre bostad för landshövdingens chaufför anordnas i ett nu till vedbod m. m. använt utrymme invid den nya trappan.

Det sålunda framlagda nya förslaget innebure, har byggnadsstyrelsen här efter anfört, avsevärda fördelar jämfört med det tidigare. Vägingenjörens lokaler, som enligt det sistnämnda förslaget hade endast ett ritrum, förlagt i annan våning än tjänsterummet, skulle komma att omfatta tre, låt vara mindre ritrum, varav två i samma våning som tjänsterummen. Dessutom hade tillkommit lokaler för *landsfogden* och för biträdande länsarkitekten. Enligt en inom byggnadsstyrelsen uppgjord, vid dess framställning fogad kostnadsberäkning skulle det nu framlagda förslaget kunna genomföras för en totalkostnad av 50,000 kronor, varför ett anslag av 20,000 kronor vore behöfligt utöver förut anvisade 30,000 kronor.

Berörda kostnadsberäkning är av följande lydelse:

Byggnadsarbeten:	Kronor	Kronor
Bilavdelning och landsfogde	9,485	
Trappa och toalettavdelning	5,100	
Chaufförs- och gårdskarlsbostad	4,080	
Vägingenjör	10,790	
Biträdande länsarkitekt	3,480	
Anordnande av tvättstuga	2,950	35,885
Värme- och sanitära anläggningar		6,660
Elektriska arbeten		2,040
Oförutsedda utgifter, ritningar och kontroll		5,415
		<hr/>
	Summa kronor	50,000

Byggnadsstyrelsen har vidare meddelat, att *länsstyrelsen*, såsom framginge av en vid utredningen fogad skrivelse den 6 februari 1935 till länsarkitekten Friberger, icke hade något att i huvudsak erinra mot förslaget. Den av länsstyrelsen önskade sammanslagningen av vägingenjörrens två arkivrum vore genomförd i förslaget, sådant det nu föreläge. Vad länsstyrelsen i övrigt framhållit rörande frågan om lokal för en biträdande länsarkitekt och dess beroende av huruvida dylik befattning inrättades samt rörande förändringen av dispositionen av vissa nu till landshövdingebostaden hörande utrymmen, borde givetvis beaktas vid ärendets vidare behandling.

Byggnadsstyrelsen har härtill framhållit att, även om en biträdande länsarkitektstjänst icke skulle komma att inrättas för länet i samband med den nu ifrågasatta omorganisationen av länsarkitektsinstitutionen, den härför avsedda lokalen dock komme att vara behövlig även med den nuvarande organisationsformen. Styrelsen har erinrat, att Göteborgs och Bohus samt Hallands län bildade ett länsarkitektdistrikt med länsarkitekten förlagd till Göteborg. Vid dennes besök i Halmstad hade denne sedan länge haft behov av ett särskilt rum för mottagning av allmänheten ävensom av ett utrymme för förvaring av ritnings- och kartmaterial. Härför skulle alltså rummen i fråga komma till användning. Möjligen skulle ett av de två rummen utöver förvaringsrummet icke behövas av länsarkitekten, i vilket fall detta tillsvidare skulle stå i reserv för länsstyrelsens räkning. Styrelsen har i detta sammanhang nämnt, att styrelsen även i andra fall vidtagit åtgärder för beredande av lokalutrymmen åt länsarkitekterna.

Byggnadsstyrelsen har slutligen meddelat, att *riksantikvarien*, som under hand tagit del av det nu framlagda förslaget, förklarat sig icke hava något att däremot erinra.

Med anledning av vad sålunda förekommit har byggnadsstyrelsen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå 1935 års riksdag att, utöver tidigare till ökade lokaler för länsstyrelsen i Hallands län anslagna medel, 30,000 kronor, för budgetåret 1935/1936 för ändamålet anvisa ett ytterligare belopp av 20,000 kronor.

Departements-
chefen.

Av den i ärendet förebragta utredningen finner jag styrkt, att det skulle vara för statsverket förmånligt att utvinna nya utrymmen utöver dem, som genom

beslut av 1933 års riksdag avsetts skola beredas länsstyrelsen i Hallands län. Enligt min uppfattning är det nämligen ekonomiskt riktigt att söka på en gång få en lösning av samtliga här förevarande lokalfrågor, och jag anser mig fördenskull böra tillstyrka, att förslag i ämnet förelägges 1935 års riksdag.

Mot det av byggnadsstyrelsen framlagda nya förslaget ävensom mot de här för beräknade kostnaderna, 50,000 kronor, har jag icke funnit något att erinra. Då det av 1933 års riksdag för ändamålet anvisade anslaget å 30,000 kronor är oförbrukat, skulle nu erfordras ett fyllnadsanslag å 20,000 kronor.

I enlighet med de nya principerna för riksstatens uppställning torde det nu erforderliga anslaget böra upptagas under »Utgifter för kapitalökning. II. Statens allmänna fastighetsfond. Kommunikationsdepartementet» och täckas av lånemedel. Då medel för detta ändamål icke beräknats i årets statsverksproposition, torde den i förslaget till riksstat för budgetåret 1935/1936 under rubriken »F. Lånemedel» upptagna inkomstposten »Övriga lånemedel» böra höjas med motsvarande belopp.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels till ökade lokaler för länsstyrelsen i Hallands län för budgetåret 1935/1936 under rubriken »Utgifter för kapitalökning. II. Statens allmänna fastighetsfond. Kommunikationsdepartementet» anvisa ett reservationsanslag, att utgå av lånemedel, av kronor 20,000;

dels ock höja den i förslaget till riksstat för budgetåret 1935/1936 under rubriken »F. Lånemedel» upptagna inkomstposten »Övriga lånemedel» med motsvarande belopp.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

A. C. F. v. Krusenstierna.